

Robert Pfaller: Za što se isplati živjeti: elementi materijalističke filozofije

Grgić, Luka

Source / Izvornik: Čemu : časopis studenata filozofije, 2019, XV, 390 - 393

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:598531>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-12-08**



Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb](#)
[Faculty of Humanities and Social Sciences](#)



RADIONICE: „DESKRIPTIVIZAM I NJEGOVI KRITIČARI”

LUKA GRGIĆ
Filozofski fakultet,
Sveučilište u Zagrebu
lurgic@ffzg.hr

Radionica *Deskriptivizam i njegovi kritičari* održavala se od 4. do 8. studenoga 2019. u Institutu za filozofiju pod vodstvom dr. sc. Dušana Dožudića. Radionica se održala u sklopu studijskog tjedna filozofije jezika kroz suradnju NOUS-a¹ i Instituta za filozofiju. Sudjelovali su sljedeći studenti: Luka Grgić, Karlo Mikić, Dajan Plačković i Danijel Starčević.

Radionica je bila koncipirana tako da studenti kroz samostalno čitanje teksta, uz pomoć profesora tijekom radionice, rekonstruiraju glavne argumente pojedinih autora, nakon čega se raspravljalo o tekstovima i njihovim problemima kako bi se došlo do što potpunijeg razumijevanja zadanih tekstova i cjelokupne teme radionice.

Na radionici su se obrađivali autori poput: Gottloba Fregea, Bertranda Russella, Johna Searlea, Keitha Donellana, Saula Kripkea, itd., a literatura se sastojala od odabranih dijelova radova navedenih autora poput Fregeove knjige *Osnove aritmetike i drugi spisi*, Kripkeove knjige *Imenovanje i nužnost* te mnogih drugih. Svakoga dana obrađivao se tekst jednog autora ili više njih, a nakon što se obradilo pojedino stajalište slijedila je rasprava o valjanosti argumenata i postepeno su se iznosili prigovori na dano stajalište.

Kao što je vidljivo iz samog imena, tema radionice bila je deskriptivizam kao teorija značenja i referencije za vlastita imena. Deskriptivistička teorija vlastitih imena govori nam da se određena upotreba vlastitog imena referira kada je određeni opis, povezan s tom upotrebom, dovoljan da precizira određeni objekt ili osobu. Na primjer, opis *autor teorije relativnosti* izdvojila bi jednu osobu, Alberta Einsteina. Unutar Fregeova modela, koji iznosi u svom radu *O smislu i značenju*, prisutna su tri elementa: vlastito ime (npr. Aristotel), određeni opis koji precizira jedinstvenu osobu (učitelj Aleksandra Velikog) te referent na kojeg se ime i određeni odnos odnose (Aristotel).

Na samom početku govorilo se o terminološkim sličnostima i razlikama među autorima. To je bilo nužno zato što se čini da se mnogi autori služe sličnim pojmovima (značenje, smisao, itd), ali se u mnogim slučajevima odnose na ra-

1 Novoosnovano udruženje studenata filozofije

zličite stvari, a katkada se događa i da različitim pojmovima misle na istu stvar. Nakon toga, radionica započinje s deskriptivističkim teorijama Fregea i Russella naspram referencijalne teorije Johna Stuarta Milla. Fregeovu teoriju referencije već smo ugrubo opisali u prethodnom paragrafu, a s druge strane, Russell, na tragu Fregea, uvodi novinu razlikovanjem određenih i neodređenih opisa koju iznosi u radu *Uvod u matematičku filozofiju*.

Frege i Russel svojim su teorijama postavili temelj suvremene deskriptivističke teorije i utemeljili mnoge značajne koncepte o kojima se raspravlja i dan danas, a nakon njih mnogi autori nadovezivali su se i proširivali deskriptivističku teoriju. Od autora koji su se čitali na radionici i koji su proširivali, ali i u nekim aspektima oslabili spomenute teorije, ubrajamo Ludwiga Wittgensteina i Johna Searlea (*Vlastita imena*) koji kao novinu uvode pojam grozda, tj. skupine opisa nepreciznih granica te govore o tome kako takav opis zajedno s poistovjećivanjem predstavlja značenje imena, što nam je također poznato kao atributivna funkcija imena.

Nakon čitanja temeljnih tekstova i ekspliciranja argumenata deskriptivističke teorije, obrađivalo se suprotno gledište koje izravno napada deskriptivističke teorije, a to gledište nazivamo anti-deskriptivizam. Anti-deskriptivistički autori čiji su se radovi čitali na radionici su Donnellan i Kripke. Za razliku od deskriptivista, Donnellan i Kripke smatrali su da referent nekog imena uopće ne mora biti vezan uz njegov navodni određeni opis. Pa tako za Kripkea, kako bi se uspješno referirali vlastitim imenom, uopće nam nije potrebno poznavanje bilo kakvog određenog opisa. Kripkeovo djelo *Imenovanje i nužnost* jedno je od najznačajnijih djela na području deskriptivizma koje na temelju semantike mogućih svjetova i pojmova o modalnostima, poput mogućnosti i nužnosti, daje oštru kritiku deskriptivizma i razvija svoju vlastitu kauzalnu teoriju reference.

I naposljetku, nakon što se obradio anti-deskriptivistički pogled, završilo se s odgovorima na anti-deskriptivističke kritike u obliku modificiranih deskriptivističkih teorija koje su branili Searle i Alvin Plantinga. Iako su navedeni autori u mnogim aspektima ispravili propuste prijašnjih deskriptivističkih teorija, pitanje još uvijek ostaje: jesu li nove, modificirane teorije uspješno nadišle kritike koje su iznijeli anti-deskriptivisti?